

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Št. 37.

V Ljubljani, ponedeljek 15. februarja 1926.

Leto I.

Misli.

Pašičev neuspeh.

Nova razkritja v falzifikatorski aferi.

Politične stranke v Sloveniji so se omejevale v svojem delovanju zgolj na strankarsko politično pridobivanje, zanemarjale pa skoro popolnoma pravo socialno in kulturno delo. To je sicer razumljivo. Meščanske stranke, s svojo okorenelo mentaliteto, niso videle v nižjih slojih sebi enakopravnega človeka, kaj šele enakovrednega, temveč le podrejenosti, poslušno maso, ki naj slepo posluša, sprejema „izkušene“ in „preizkušene“ može. Le tako moremo razumeti, zakaj se je pri nas sorazmerno tako pozno začelo socialno in kulturno delo in da še danes ni tistih sadov, kot bi jih lahko pričakovali. Ustanavljale so meščanske stranke po provincialnih mestih, čitalnice, odre etc. — pa če odkrito govorimo, moramo reči, da so bile čitalnice vedno in povsod bolj posvečene in izrabljane za zabavo, ples, tarok-partije in za sestanke „utripajočih src.“ Sploh so bile čitalnice nekako romantično pobarvani srednji vek, prenešen nekoliko okrnjen v sedanost. Nekaka pretvorba vsega, kar nam je opisala srednjeveško raztegnjena družabnostna povest. Kultura jim je bila bolj na jeziku in le kot lep okvir k spačeni sliki duševne notranjosti. Kultura so meščanske stranke razumevale na vse mogoče načine: če so priredile ples, jim je bil ples kulturna pridobitev, če je veljak izdral priložnostno pesem zakotnega poeta, je bilo to nedosežno kulturno delo. In nato večni zaključni amen: mladina posnemaj, mladina uči se! Tako je torej bilo kulturno delo naših meščanskih strank — vse pa je moralo slepo capljati za njimi. Liberalci so ostali v čitalnicah in v čitalnicah je slovenski liberalizem izdihnil svojo blago dušo, klerikalci pa šli še na deželo in tam ustanavljali katoliška izobraževalna društva, Marijine družbe, skratka: družbe in bratovščine, ki jim ne vem ne imena ne pomena, to pa zato, ker s kulturo nimajo prav nikakih zvez. Tudi klerikalci so delali v imenu kulture, poleg kulture v imenu Boga, odrivali so pa kulturo, odrivali celo Boga. Rim je bilo javno in skrito stremljenje klerikalizma in papež več kot bog. Zato ni nič čudnega, če so podeželska društva klerikalcev rodila tako malo sadov. Če so se že vršila predavanja v katoliških domih, so bila predavanja zgolj politično-klerikalna, ali na pobožnojaško, svetniško pobarvana, tako, da v dušah poslušalcev ni ostalo drugega, kot izprašujoča praznina, dvom, ali pa fanatična omejenost, ki se praznine niti ne zaveda. Nekaj jih je bilo, ki so šli vase in so jeli ogledovati svet po svoje, življenje in njegovo vrednoto po svoje in le ti so se približali kulturi.

V takih obrisih nekako se je vršila ljudska prosveta in ljudska kultura pri nas, ko so meščanske stranke same vsebovale tako bore malo kulture. Danes podeželska društva večinoma spo, demokrati vzgajajo politične kričarje iz vrst gostilničar-večinoma spe, demokrati vzgajajo rimske in lourdske romarje, vse v znamenju kulture. Vsem je pa še vedno cilj vzgojiti absolutno poslušno maso, ki bo pripravljena vsekdar in povsod slepo slediti strankinim ukazom. Kultura, ki naj vsebuje vse duševne vznikli in ki naj bi bila zlitje naših hotenj, je tudi danes tako izrabljana, da se človeku gabi. Knjižnice, vsaj podeželske, pa spe v svojih omarah, spi v njih kultura — na

Belgrad, 15. febr. Danes je seveda politično zatišje popolno. Posamezni ministri so odpotovali domov ostali pa niso niti prišli v parlament, niti jih ni bilo v njihovih ministrstvih.

Pa tudi ni nobenega razloga za večja vznemirjenja in eventualna ugibanja. Gotovo je, da je Pašič doživel v akciji proti Radiću doslej enega svojih največjih neuspehov.

Nasprotno trditvam in zagotavljanjem celokupnega meščanskega časopisja smo od vsega početka opozarjali na okolnost, da soglašajo z Radićevim sodelovanjem v vladi tudi najvišji izven vlade stoječi, pa vendar politiko vodeči krogi.

Zato je naravno, da se je izjalovil Pašičev poizkus, dobiti zahtevano zagotovilo o razpustu parlamenta in volilni mandat. Ker pa Pašič tega ni dosegel in je zato navezan na radićevsko sodelovanje v vladi, je seveda gotovo, da bo do sprejetja proračuna ostala vladna koalicija neizpremenjena.

Težišče političnih intrig se je sedaj premaknilo v posamezne parlamentarne klube. Po Pašičevem prvem neuspehu bo seveda razkrajalni proces v radikalni stranki hitro napredoval. Tekom prihodnjih dni imamo pričakovati ravno v radikal-

nem parlamentarnem klubu večjih presenečenj.

Na eni prvih sej pričakujejo vsi poučeni politični faktorji daljšega razračunavanja med Pašičem in Jovanovićem, ker je Pašič po zadnji avdijenci na dvoru uverjen, da je ta njegov nauspeh v dobrem delu tudi Jovanovićevo delo.

Nič manj zanimive pa niso razmere v radićevskem klubu. Tam kmečki poslanci čimdalje bolj uvidevajo svojo brezpomembnost in popolno klubovo pasivnost. Vsem radićevskim ministrom močno zamerijo, da se prav nič ne brigajo za želje ostalih radićevskih poslancev, da miti ne sklieujejo klubovih sej, tako da je večina radićevskega poslanskega kluba popolnoma neinformirana o položaju.

Brez zanimanja in interesa so klerikalci pograbili Radićeva izvajanja o Pelegrinetijem pastorovanju v Dalmaciji. Vložena interpelacija je ostala v politični javnosti neopazena, v poučenih krogih pa razgovarjajo o tem, da se nastopi energično proti politiziranju najvišjega klera. Kajti, nesporno je in ravno zadnji dogodki najbolj jasno dokazujejo, da se je Pelegrinetti ves čas vmešaval v notranje politične razmere.

Kritičen položaj Briandovega kabineta.

Pariz, 15. febr. Finančna debata, ki je sedaj okupirala zanimanje vseh parlamentarnih strank in cele politične javnosti, je v znatni meri prispevala, da so danes razmere še bolj zamotane in še bolj nejasne, kakor pa še pred nedavnim časom. Opozicija triumfira, da je Briand v petek razdvojil kartel s tem, da je postavil na dnevni red vprašanje zaupnice. Vendar pa se zdi, da je triumfiranje opozicije preuranjeno, ker je šlo v petek zgolj za taktično vprašanje in potezo. Upoštevati pa je treba tudi okolnost, da je veliko lažje pri veliki razcepljenosti strank, ki vlada v francoskem parlamentu, dobiti večino za povsem negativni votum, kakor pa dobiti večino za zvišanje davkov.

Parlament je obravnaval sedaj prvi del predlogov finančne komisije, ki vsebuje zvišanje cele vrste indirektnih davkov. Dasi pa je obravnaval parlament le malo teh predlogov, je vendar vrnil finančni komisiji skoro vse doslej obravnavane predloge. Zato se bo šele sedaj pokazalo, če bo večina, ki si jo je ustvaril Briand

mizah pa reže brošure: Primite tatu!

In kar velja za kulturno delo, velja tudi za socialno. Socialne potrebe široke mase so bile in so še danes našim meščanskim strankam deseta briga. V tem pogledu so se pokazale še bolj plitve, slepe, okorne in rudimentalne kakor v kulturnem. In vendar, če hočemo, da se bo razvijalo javno delo v socialnem in kulturnem okolju, potem dajmo narodu in človeku v resnici kulturne hrane, ki pa tiči edino v objektivnem presojanju življenjskih vrednot, temelji na realnih podstavkih. Kultura ni kompromis, kultura je neizprosni rezultat tisočletnega boja za luč, je sankcija rodov in ni sentimentalno igrčkanje z umskimi pridobninami, temveč žilava resničnega življenja izraz. Hinaško zavijanje, laž, so bacili raka za kulturo, zato treba, če hočemo re-

v petek, ostala zvesta in kompaktna tudi sedaj, ko bo treba dovoliti in izglasovati zvišanje novih davkov za pet do šest milijard. Za socialistično delegacijo je situacija povsem jasna. Že takoj v pričetku debate je za socialistično parlamentarno delegacijo izjavil Leon Blum, da bodo socialisti glasovali za nove indirektno davke le pogojno, če bo namreč parlament preje izglasoval povišanje direktnih davkov, in sicer v obliki in izmeri, ki jo predlaga parlamentarna finančna komisija. Ker pa se parlament ni soglašal z zahtevo socialistov, je izgubila vsa nadaljnja finančna debata za socialiste vsak interes in vprašanje je le, katera parlamentarna skupina se bo še priključila stališču socialistov. Po dosedanjih izglelih sodeč, se bo socialistom priključil pretežni del meščanskih rement ni soglasil z zahtevo socialistov. Malo verjetno je tudi, da bi sedaj opozicijske stranke Briandu na ljubo hotele prevzeti odgovornost za zvišanje davkov in prav nič ne bo presenečena politična javnost, če bo v par dneh demisioniral Briand.

snične kulture, tudi resnične odkritosrčnosti. Le tako bo mogoče pogledati v dušo sočloveka, razumeti njegove boje, se strniti z njim v enotnostno napadalno črto in ustvarjati z duševnimi skupnimi silami novo, odkritosrčno kulturo, ki bo vsebovala vse prirastke in lastnosti neizprosne-ga časa in razvoja.

Ali ne prihaja čas, ko bo pozvanjalo v dušah spoznanje skupnosti, zavest enotnosti in enotnega cilja človeštva, osvobojenje iz duševnih in telesnih okov? Mogoče je blizu čas, ko bomo mogli govoriti o svobodi, govoriti o resnični kulturi, ker resnična kultura more živeti samo v svobodni duši, ker je sama svobodna. Socialna ideja, ki bolj in bolj objema široke plasti naroda, ga dviga in osvobaja, nam je jamstvo, da bo tako.

HORTHYJEVA JUSTICA.

Budimpešta, 15. febr. Socialno-demokratska redakcija Dez. Schöner in Viktor Gergely sta prestavila leta 1920 Mirbeaujevo delo „Vrt trpljenja. Dasi je obstojala takrat še predhodna cenzura za vse tiskovine, so vendar dovolili, da se knjiga natisne in doživela je knjiga celo dve izdaji. Naenkrat pa je policija knjigo konfiscirala, naprtla obema novinarjema sodni proces, in sedaj so v zadnji instanci razglasili sodbo, na podlagi katere sta dobila urednika po štiri mesece zapore. Nizkotnost obsodbe se najboljše karakterizira po tem, da je predhodna cenzura najprej izdajo knjige odobrila in dovolila, nato pa sledila naravnost nečuvna obtožba in obsodba obeh novinarjev.

POLJSKA NE DOBI SEDEŽA V ZVEZI NARODOV?

Berlin, 15. febr. Glede dovolitve sedežev v Zvezi narodov se je pričela huda politična borba, ki ji stoji na čelu Anglija. Anglija vztraja na stališču, da se sme dati sedež v Zvezi narodov le državam primerne-ranga, h katerim Poljska ne spada, če se ne namerava popolnoma ovreči sedanje konstitucije zveze. Proti dodelitvi sedeža v Zvezi narodov, bi bila tudi Nemčija, kar bi utegnili neugodno vplivati na grupacijo držav.

KRIZA V INDUSTRIJI.

Dunaj, 15. febr. V rudniku Wolfsegg-Braunthal je vodstvo obrata odpustilo 700 rudarjev. Tekstilna industrija v Českoslovaški je reducirala delovni čas na 32 ur na teden. Dve tovarni sta že odpustili večje število delavcev.

ZNAK NEUMNOSTI LJUDI.

Rim, 15. febr. Invalid Torracca iz San Ferdinando je napovedal številke za malo loterijo. Ljudje po vseh mestih so kar oblegali loterije. V Foggia so zastavili pet, v Neaplju 15 in v Milanu še več milijonov. Loterijske kolekture so prejele 250 milijonov lir na stave v številčni loteriji. Številke pa včeraj prvič niso bile vlečene. Torracca pa je izginil kakor kafa iz svojega bivališča.

Kako država pospešuje stavbno gibanje.

(Prejeli smo in priobčujemo):

V Ljubljani se je zadnje leto ustanovilo lepo število stavbnih zadrug z namenom, da sezidajo svojim članom stanovanja ali lastne domove. Vse zadruge so bile uverjene, da bo država zadrugo stavbno gibanje podprla s subvencijami in brezobrestnimi posojili. Zlasti uradniki in delavci so pričakovali od države čim večjo pomoč.

Vse stavbne zadruge v Ljubljani, Mariboru in Celju bi lahko veliko zgradile, če bi država ne bila tako gluha za njih prošnje. Pa vendar bi državi ne bilo treba drugega, kakor da da tem zadrugam na razpolago proti primernemu jamstvu brezobrestna posojila in da oprosti zadruge plačevanja vsakovrstnih taks. Če bi Beograd temu odstopil, bi bilo v dveh letih konec stanovanjske mizerije. Stavbnim gibanjem bi bilo tudi konec brezposelnosti in velik del obrtnikov bi imel dela čez glavo.

V Sloveniji je 32 stavbnih zadrug, ki pa večinoma životarijo samo na papirju, ker nimajo za izvedbo programa potrebnih sredstev. Nekatere teh zadrug so dale inicijativo, da se je ustanovila »Zadruga stavbnih zadrug«, ki naj bi reprezentativno zastopala interese zadrugnega stavbarstva. Ta zveza naj s svojo močjo pritiska na državo, da se čimprej dovolijo gradbeni krediti. Pa glej ga spaka. Komaj se je zveza ustanovila, ki naj intervenira pri oblastvih, je že sama naletela na težkoče pri registriranju svojih pravil. Zveza stavbnih zadrug je pravila točno prirojila vsem določbam srbskega zadrugnega zakona, ki oprošča take zadruge gotovih taks. Navzlic temu, da je besedilo zakona popolnoma jasno, pa deželno kot trgovsko sodišče zveznih pravil noče registrirati, češ, da je treba plačevati kolkovne pristojbine, ker iz pravil ni razvidno, h kateri zvezi bo »Zveza stavbnih zadrug« pristopila. Zahteva sodišča je nesmiselna, ker Zveza stavbnih zadrug vendar ne more pristopiti h kakim zvezim, če bo imela sama revizijsko pravico, temveč zamore pristopiti edinele k centralni zvezi v Beogradu. Zveza stavbnih zadrug se je proti tej zahtevi sodišča pritožila, vendar pa ni ne rešitve, niti se pravila nočejo registrirati, tako, da zveza ne more prijeti s kako večjo akcijo, predno ni izvoljeno redno natečstvo.

Ravno take ovire pri registraciji ima tudi stavbna zadruga Stan in Dom. Da pa bo imela javnost celotno sliko, kakšne take morajo stavbne zadruge plačevati navedemo tu nekaj podatkov te zadruge. Stan in Dom je po prvem rednem obnem zboru, ki se je vršil meseca marca 1925, kupila na Tržaški cesti ca. 25.600 m² sveta. S tem nakupom je morala tekom 8 dni plačati državne prenosne take v znesku Din 18.000.—; za prepis tega sveta v zemljiški knjigi za zadrugo je plačala na taksah Din 311.—; vsled nakupa

tega sveta je bila predpisana prirastkarina v znesku Din 9.437.05.

Proti tej prirastkarini je zadruga vložila priziv, ki pa še ni rešen. Za zidanje stanovanj je najela pri mestni hranilnici posojilo. Za prepis parcel na posamezne zadrugnike, za dolžna pisma, za menice in za intabulacijo posojil v zemljiški knjigi je plačala zadruga na državnih taksah skupaj Din 51.537.50. Za uselitveno dovoljenje je plačala na taksah Din 5454.75; od tega zneska je 5100 Din državnih taks.

Poleg teh taks je plačala zadruga Stan in Dom tekom enega leta na kolkih nad Din 177.53; vsega skupaj ima tedaj zadruga plačati na taksah neverjetno ogromno svoto Din 84.917.83.

K vsemu temu je pa dobila zadruga Stan in Dom kot novoletno darilo odločbo davčnega urada, da se njena prošnja za oprostitev dopolnilne prenosne take zavrne, tako, da bo morala za nakup zemljišča na Tržaški cesti plačati poleg zgornjih taks še dopolnilno takso. O tem kurioznem odloku davčnega urada je Delavska Politika že poročala.

Zgoraj označene take so pa bile plačane samo za stavbe na vrtni koloniji na Tržaški cesti. Take za 7 hiš sezidanih v Viški občini so pa zopet poglavje zase.

Tako podpira država stavbno gibanje, na tak način odpravlja stanovanjsko bedo. Povsod same take, take in take, pomanjkanje stanovanj pa vsak dan večje.

Navzlic vsem tem taksam, zaprekan in šikanam je pa Stan in Dom vendar sezidal v Ljubljani 2 zadrugni hiši in 16 eno in dvodružinskih lastnih hiš ter na Viču 6 hiš, skupaj 41 stanovanj. Da se je to moglo zgraditi, gre v prvi vrsti zahvala gerentskemu svetu mesta Ljubljane in občinskemu odboru Viškemu.

Kar se tiče države, mora delavstvo energično zahtevati, da prične država takoj odpravljati sedanjost ne vzdržno stanovanjsko bedo in sicer:

1. da zida hiše za lastne urade in uradnike.
2. da podpre zadrugo stavbno gibanje z brezobrestnimi posojili, z dobavo lesa iz drž. gozdov, z znižanjem prevoznih stroškov za gradbeni material in z ukinitvijo vseh taks, kolkov in državnih pristojbin in
3. da izda v to svrhu potreben zakon za zidanje stanovanj.

Naše konference.

Včeraj se je vršilo širom Slovenije več dobro posečenih in dobro uspelih konferenc. Po lepi zmagi pri volitvah v „Del. zbornico“, so sodrugi pridno na delu, da utrdijo svoje organizacije. Borbeni duh, požrtvovalnost in navdušenje preveva naše vrste. Na konferencah se je poročalo o sijajnem uspehu pri omenjenih volitvah, ter o energični akciji naših organizacij proti nameravani ukinitvi socijalno političnih ustanov, proti nedelu vlade v pogledu gospodarske krize in brezposelnosti. Zlasti so se pa te konference bavile z vprašanjem delavskega tiska vobče ter sistematične in strumne agitacije za „Delavsko Politiko“, katere kori-

sti in pomen za delavsko borbo so se vsi navzoči zaupniki dobro zavedali. Sprejeli so se v tem pogledu razni zelo primerni sklepi ter ukrenilo potrebno v svrhu izdatne agitacije v masi in od moža do moža.

Na konferencah je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Konferenca ugotavlja, da je vzorna disciplina in požrtvovalnost zaupnikov in vseh delavcev, ki so sodelovali v volilni borbi za Delavsko zbornico v prvi vrsti omogočila sijajno, mnogo obetajočo zmago pri teh volitvah. Čestita vsemu našemu delavstvu na krasnem uspehu, ki je predvsem vreden plod njegovega dela in njegove odlične vne-me. Zahvaljuje se vsem, ki so v tako velikem številu izkazali svoje zaupanje našim organizacijam, za njihovo častno, zavestno in disciplinirano delo ter pozdravlja vse žrtve podjetniškega terorja, ki so bile vsled svojega zavednega zavzemanja odpuščene iz dela, zagotavljajoč jim trajno in popolno solidarnost vsega delavstva.

Konferenca ugotavlja nadalje, da hoče vlada še vedno bolj in bolj okrniti socijalno politične pridobitve in ustanove, izvesti do kraja nameravano demontažo, ukiniti sploh ministrstvo za socijalno politiko. Navzoči protestirajo ponovno proti vsem takim in enakim nameram, zahtevajo, da se socijalno politične ustanove in zakonodaja izpopolni, zlasti pa, da se odpravi davek na ročno delo, izvede osemurni delovnik v vseh obratih, da se ukrene takoj vse potrebno v pogledu zaščite in podpore brezposelnim, omiljenja industrijske krize potom razpisa javnih del in sploh primernejše državne gospodarske in finančne politike.

Pozivlja vso razredno zavedno delavstvo, da z neumornim in soglasnim delom okrepi in konsolidira svoje bojne organizacije, vztrajajoč pri že sedaj zmagovitem delu za popolno enotnost in enodušnost sindikatov in sploh vsega delavskega razrednega gibanja.

Pozivlja končno vse delavstvo, da podpira delavski tisk, da dela na razširjenju našega časopisa, da pridobiva zlasti čitatelje in naročnike našemu dnevniku, da pridobi tako na vplivu in moči in da bo mogel uspešno braniti delavstvo v težkih borbah, ki ga čakajo.

Dvojni obraz kapitalistične družbe.

Časnikarji so že porabili na čebre črnila za članke o konferenci za razoroženje na morju, suhem in v zraku. Razni državniki so prišli s sugestijami na dan, kako se naj vrši ta konferenca in kaj naj pride na dnevni red, da bo končala z uspehom in prinesla končno trajni mir. Političarji, državniki in časnikarji so zapeli slavo ligi narodov in njenemu orodju — svetovnemu sodišču, da sta to napravi, ki bosta skrbela za trajni mir.

Medtem se pa vrše vojne priprave dalje in napetost med raznimi silami zaradi nasprotujočih si interesov se po-ostruje. O tem ni več dvoma. Koliko časa se bo obdržal ta umetni mir, je odvisno le od tega, kedaj bo ta ali ona

V DELAVSKE DOMOVE »DELAVSKA POLITIKA«!

izmed prizadetih držav izvršila provokatoričen čin, ki ga bodo državniki prisegajoči na kapitalistični način gospodarstva in politike smatrali za casus belli. Takrat zopet zavihra vojna furija.

Govorance o svetovnem miru niso dosti vredne dokler bo priznala človeška družba ta ekonomski sistem za edino pravičen. Kdor hoče delati za mir, pa ne vidi, da je to brez pomena vse dotlej, dokler se bo svetovna politika vodila z ozirom na kapitalistične interese in ne z ozirom na ljudske potrebe, ta je docela glup in slep. Vsa prizadevanja v kapitalistični človeški družbi za ohranitev miru ostanejo vedno brezuspešna, so bob ob steno.

Ako bi se sredstva, ki se izdajo v kapitalistični človeški družbi za ohranitev miru, porabila za socijaliziranje človeške družbe, t. j., da se blagovna produkcija in distribucija vršita z ozirom na ljudske potrebe in da vsa naravna bogastva postanejo splošna ljudska last, bi bili trajnemu miru veliko bližje, kot smo. Z vsakim korakom, ki bi ga podvzeli v smeri socijaliziranja človeške družbe, bi storili eden ali več korakov naprej v smeri ohranitve svetovnega miru. Tako smo pa še vedno tam, kjer smo bili pred izbruhom svetovne vojne.

Razmere med raznimi državami zaradi poželjivosti po naravnih zakladih so napete in je treba le majhne iskre, da se vname zopet svetovna vojna.

Kdor je za svetovi mir, naj se bori za uresničenje socijalističnega gospodarskega sistema v človeški družbi, kdor je pa za vojno, naj le zagovarja kapitalistični gospodarski sistem. Dokler imamo kapitalistični gospodarski red, toliko časa bomo imeli tudi vojne kljub vsem mirovnim konferenca.

Pravijo...

„Slovenec“ piše na pustno nedeljo za pustno nedeljo tako-le:

Ob tej priliki bi omenili plesno in veselično norost, ki se je polastila kakor kuga naše družbe. Saj se tu dejansko ne goji nobena „evritmika“, nobeno „izražanje lepe notranjosti“, nobeno „telesno razodevanje duševnega bogastva v ritmu kretanj.“ Naša družba žalibog ni več po tem ritmu ustvarjena. In konča: Kedaj se bomo iztreznili?

Mi pa napišemo na pustni ponedeljek: Prepozen je bil članek v pustnem „Slovencu“. Mariborska maškera avtohtonega klerikalnega prebivalstva ni pokazala v dvorani Zadrugne gospodarske banke niti evritmike niti duševnega razodevanja ritmskih kretanj.

Le po kranjski je bilo potem prepevanje pred banko in cerkvijo, po domače je bilo potem prerekanje s policaji in čuvarji.

Ja, ja, tudi klerikalni Pierotti in Pierottke s pavovimi peresi v glavi, domine s teaterskimi kostumi se sistematično vadijo v razvijanju nizkih nagonov, kakor je lepo zapisal na pustno nedeljo brumni „Slovenec“.

Charles Dickens:

Božična pesem

37

v prozi.

Britje ni lahka stvar, ker se mu roka še vedno trese. Britje zahteva pozornost celo, kadar človeku, ki ima z njim opraviti, ne nihajo roke kakor zdajle Scroogeju. A če bi si danes odrezal konec nosa, bi položil nanj kos obliza in bil docela zadovoljen.

Obleče se „v najboljšo“, kar je imel, in pride na ulico. Ljudje ravno vrejo iz hiš, kakor je videl z duhom letošnjega Božiča. Ko stopa Scrooge z rokami, prekrizanimi na hrbtni, po ulici, pogleda slehernega človeka radostno se smehljaje. Skratka, gleda tako neznansko prijazno, da ga pozdravijo kar trije ali štirje dobrodušni ljudje: „Bog daj dobro jutro, gospod! Vesele božične praznike!“ Scrooge je pozneje večkrat pripovedoval, da so bili njegovemu ušesu to najvselejše glasovi, kar jih je kdaj slišal.

Ne gre dolgo, ko zapazi, da mu prihaja naproti postaven gospod, ki se je zglasil prejšnji dan v njegovi pisarni in dejal: „Scrooge in Marley, če se ne motim?“ Ob misli, kako ga bo pogledal ta stari gospod, ko se bosta srečala, mu postane tesno pri srcu: a ve, kaka steza drži preko tega in zavije po njej.

„Dragi gospod,“ pravi Scrooge, stopi hitreje in prime starega gospoda za obe roki. „Kako vam gre? Upam, da ste imeli včeraj srečo. Bili ste zelo ljubeznivi. Voščim vam prav vesel Božič, gospod!“

„Gospod Scrooge?“

„Da,“ pravi Scrooge. „To je moje ime in bojim se, da vam ni prijetno. Dovolite mi, da vas prosim odpuščanja. In bodite tako prijazni in — tu mu Scrooge zašepeče na uho.

„Sveta nebesa!“ ostrmi gospod kakor ob sapo. „Dragi gospod Scrooge, ali mislite resno?“ „Prosim,“ de Scrooge. „Ne vinarja manj! Uverjeni bodite, da je vključenih minarj zaostalih dolgovi. Ali mi boste storili to uslugo?“

„Dragi gospod Scrooge,“ odvrne gospod in mu seže v roko. „Ne vem, kaj naj rečem k taki darež —“

„Ne recite ničesar, prosim,“ odvrne Scrooge. Posetite me! Ali me boste?“

„Bom!“ vzklikne gospod. Bilo je jasno, da ga bo.

„Zahvalim se vam,“ reče Scrooge. Kako sem vam hvaležen! Priručna vam zahvala! Bog vas živi!“

Gre v cerkev in hodi po ulicah, opazuje ljudi hiteče semintja, boža otroke, vprašuje berače, gleda dol v kuhinje hiš in gor k oknom ter uvidi, da mu je vse v zabavo. Nikoli ni sanjal, da bi mu

mogel preprost izprehod, in sploh kaka stvar, prineesti toliko sreče. Popoldne nameri korak proti hiši nečakovi.

Dvanajstkrat gre mimo vrat, preden se osrči, da gre gori in potrka. Naposled: rečeno — storjeno!

„Je gospodar doma, moja draga?“ vpraša Scrooge deklico. „Zalo dekle!“

„Da, gospod.“

„Kje je, dušica?“ vpraša dalje.

„V obednici z gospo. Vas bom spremila po stopnicah, če želite.“

„Zahvalim se ti. On me pozna,“ pravi Scrooge in že prime za kljuko pri vratih obednice. „Tu bom vstopil, dragica.“

Rahlo odpre in pomoli glavo skozi vrata. Gleda mizo, ki je veličastno pogrnjena; kajti te mlade gospe so v takih stvareh vedno boječe in rade vidijo, da je vse v redu.

„Fred!“ pravi Scrooge.

Sveta nebesa, kako je osupnila Scroogejeva nečakinja po zakonu! Scrooge je ta hip pozabil, da je sedela v kotu s podnožnikom, siter tega ne bi bil storil za nobeno ceno.

„Ej, Bog pomagaj!“ zavpije Fred, „kdo je to?“

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 15. febr.: »Henrik IV.« Red D.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Ponedeljek, 15. febr.: »Don Juan«. Red B.

Torek, 16. febr.: Zaprt.

Petdesetletnica velikega češkega zgodovinarja Františka Palacky-ga bodo dne 14. februarja t. l. Čehi praznovali z največjimi slovesnostmi. Določeno je za praznovanje celodnevni kongres etnografov in drugih kulturnih veličin.

„Pod lipo.“ Opozorjamo vse delavske družine na družinski mesečnik „Pod lipo.“ katerega druga številka izide te dni, kdor še ni naročnik, naj se naroči. — V zalogi je še nekaj celih prvih in drugih letnikov. — Prve številke tretjega letnika je zmanjkalo in se je morala znova natisniti, vsled česar jo lahko še vsi novi naročniki dobijo. „Pod lipo“ je prav potreben list za vse delavce in delavke, zlasti pa za mladino.

Puškinova ljubezen in smrt.

(Iz dokumentov tajnih arhivov).

I.

Dosedanje mišljenje o vzroku Puškinove smrti je v mnogem pogrešno, kakor se vidi iz ruskih tajnih arhivov, ki so sedaj odprti.

Trdilo se je dosedaj, da je Puškinova ljubezenska neuspešnost na njegovo zelo lepo ženo Natalijo bila neosnovana in da je do dvoboja z d'Antesom prišlo samo radi nizov nesrečnih slučajnosti.

Nova dela Poljakova, Sajtova, Modsaboskega a posebno P. E. Ščagoleva »Puškin in njegovi sovrstniki«, so razrušili to mnenje. V luči znanosti se pred nami kaže grenko življenje enega največjih pesnikov vseh dob, katerega je nekoliko nadutih in brezsrčnih ljudi in lahkomišelnih žena izmučilo tako, da je naposled sam iskal svojo smrt. V »Berliner Tagblatt-u« piše Artur Knipfer o tem dvoboju in Puškinovi smrti.

II.

Neko noč v pozni jeseni 1833 je baron Jakob-Ane van Heckeren, holandski poslanik na petrogradskem dvoru, potoval skozi neko nemško mesto v bližini ruske meje. Na poštni postaji je našel nekega bolnega Francoza. To je bil mladi in kakor slika lepi George d'Antes, ki je potoval v Petrograd (sedanji Leningrad) s priporočilnim pismom ruskega princa Viljema, glaseč se na grofa Adlerberga, bližjega prijatelja carja Nikolaja. Štiri leta pozneje je največji pesnik Rusije padel od roke tega človeka.

Starega Heckerena prevzame očelovska naklonjenost k d'Antesu. Ne želi ga, dokler ne ozdravi ter potuje z njim v Petrograd. Tam ga upelje v veliki svet in ga naposled vzame pod svoje varstvo.

Puškin, ki je bil veliki zmagovalec sre, se je oženil 1831 z devetnajstletno in blestečo lepo Natalijo Osončarov. Ta ženska, ki Puškina ni ljubila, je postala njegova usoda. Od te zveze, ki je bila sklenjena po dolgih zavlavljanjih, niso prijatelji Puškinovi pričakovali ničesar dobrega. Tudi sam Puškin se je malodane v zadnjem premislil. Puškinova ljubezen napram čarobno lepi, ali površni in vrtoglavi Nataliji je bila pred svatbo ljubezen umetnika napram idolu. Ali po poroki ga je premagala vroča strast in on se je ves izgubljal v nji, vedno bolj slepo vdan svoji ženi.

Jeseni 1834 se je seznanila Natalija Puškin z mladim d'Antesom. Elegantni in privlačni gardijski častnik, središče pozornosti vseh aristokratskih salonov, se ji je dopadal boljše, nego Puškin. O odnošajih lepega tučca z Natalijo Nikolajevno je kmalu govorilo vse mesto in visoki krogi so z brezsrčno radovednostjo opazovali in čakali na daljni razvoj stvari. V svoji gnolobi so v tem imeli svoj užitek.

Po dosedaj pojasnjenih spisih, napisanih na podlagi pism in pripovedovanj sovrstnikov Puškinovih, ni nobenega dvoma, da je George d'Antes

dve polni leti imel bliske odnose z Natalijo Pušnikovo in da je sam Puškin zadnje čase moral vedeti o tem. Se-le sedaj je jasen tok vseh teh stvari, ki so privedle do katastrofe, še-le sedaj je vidno, kakšen pekel je bilo življenje pesnikovo. Na vse strani se je vse bolj komplicirala situacija: večne skrbi radi denarja, mučna in mučiteljska »protekcija« carja Nikolaja, kateremu je Puškin moral pokazati vsako vrstico in čakati na »dovoljenje«. In naposled šikane višjih krogov, ki so v njem gledali neodločnega moža vrtoglave žene.

Na vrhuncu svojih družabnih uspehov je bila Natalija Puškinova v zimi 1836. Nesporno najlepša ženska Petrograda in Moskve ter — mnogo slavnjejša od svojega moža, v očeh aristokratskih gnilih krogov, ki ljubi pikantne perversnosti, je frfotala kot metulj. Vendar je stvar z d'Antesom počela groziti v javen škandal. Na nekem soareju opazuje grof Adelberg, kako mladi Dolgorukov stoji za Puškinom in kaže z levo roko na d'Antesa, a z desno roko dela nad pesnikovo glavo roge... Puškin, ako se vzame v obzir njegova priroda, nagnjena k strahovitim izlivom strasti in ljubosumnja, kaže nenavadno in neobjašnjivo potrpežljivost. Zdelo se je, da čaka na nekaj, se obotavlja, kakor da ni znal, kaj naj stori.

Kmalu potem, 4. novembra 1836, dobi Puškin po pošti tri izvode nekakega anonimnega podlega pamfleta. Ta pamflet je dobilo tudi nekoliko drugih oseb. To je bil vsekakor povod, ali ne vzrok dogodkov, ki so se potem odigrali. Misli se je, da je ta zanimivi dokument izgubljen, ali sedaj je najden v tajnih arhivih. Prevod francoskega teksta te »diplome« se glasi:

»Vitezi reda Rožičkov (prevaranih mož) zbrani pod predsedstvom spoštovanega velikega mojstra tega reda Njegove Ekselence D. D. Nariškina so enoglasno imenovali g. Aleksandra Puškina za koadjutora velikega mojstra in za historiografa reda Rožičkov.

Stalni tajnik reda

Grof I. Bork.«

Nariškin in Bork so bili poznani po vsem mestu kot prevarani možje, večni predmet šale.

To je bil za Puškina alarmni signal. Zganil se je iz svojega letargičnega stanja in drugi dan poslal svoje sekundante d'Atensu. Pozval ga je na dvoboj s pištolami. Pozval ga je na dvoboj s pištolami. Stari baron Heckeren je prišel k Puškinu ves obupan in ga zaklinjal, naj dovoli, da se on bje mesto svojega posinovljenca. Puškin je ostal pri svojem. Ali prišlo je do pregovorov: pesnik Sukovski in drugi posredujejo; dvoboj se odlaga. — Dvoboj se je pa vendar vršil in tragično končal — toda o tem več v prihodnjem članku.

Križem sveta.

Tudi v Ameriki ni vse tako idealno. Leta 1924. so imele federalne, državne, okrajne in občinske oblasti v Združenih državah 10.252.000.000 dolarjev upravnih stroškov, dočim leta 1913. 2.919.000.000 dolarjev. Torej so upravni stroški v enajstih letih narasli za sedem milijard dolarjev. Dohodki vseh teh oblasti na davkih so pa znašali l. 1924. približno osem milijard dolarjev. Ameriška mesta in okraji se vedno bolj zatekajo k posojilom, kar ima za posledico, da se povečavajo s tem davki in bremena ljudstvu. Pametna gospodarska, konstruktivna gospodarska uredba bi s temi milijardami dosegla v dobrobit splošnosti veliko več, kakor pa današnje korumpirane, na papirju se lesketajoče uredbe.

Obsodba komunistov na Poljskem. V Zamošču je kazensko sodišče obsodilo v znanih komunističnem procesu 54 ukrajinskih komunistov. Obravnava je trajala več dni. Štirje obtoženci so bili obsojeni na šest let, šest na štiri leta, šest na tri leta, eden na dve leti ječe. Ostali so bili oproščeni. Torej je reakcija zopet na pohodu.

Strahen požar v Putilovih delavnicah. V Leningradu je izbruhnil v Putilovih delavnicah strahen požar, ki je uničil skoro vse zaloge tramvajskih vozov in lokomotiv, s poslopji vred. Vzrok požara je neznan, škoda ogromna.

Dnevne novice.

»Slovenec« ni prav, da govorimo o belgrajski oligarhiji in o državnih eksploaterjih iz vseh pokrajin. Ljubše bi mu bilo, da bi pisali, da smo za centralizem, sploh, da smo bili in da smo rezervna te oligarhije in teh državnih eksploaterjev. Pa mu pri najboljši volji ne moremo ustreči. Mi nismo služili tej oligarhiji in sploh bolj in bolj prevladujoči reakciji v državi niti kot ministri, saobračaja za časa velikega železniškega štrajka, niti drugače. Sploh mi nismo služili tej oligarhiji in reakciji niti v Belgradu niti na Zaloški cesti v Ljubljani. Tako malo smo bili navdušeni za centralistično ustavo in za vse drugo, da smo zahtevali od kraja najradikalnejšo samoupravo. Proti taki samoupravi pa ni bila samo omenjena oligarhija, kateri priporoča Korošec federalizacijo države le kadar se mu zdi, da je tudi ona za federalizem — proti taki in enaki samoupravi so bili tudi klerikalei. Zato so se vedno previdno abstinirali od onih sej ustavotvorne skupščine, na katerih je bilo treba glasovati za naše samoupravne ustavne predloge. Še slepa kura najde zmo; če bo pa »Slovenec« le skušal najti najmanjši dokaz, da smo socialisti res bili »rezerva«, se bomo pač čudili njegovi vztrajnosti v iskanju, rekli pa: Kura je izpregledala, našla pa nič.

Z ozirom na samomoru med omladino je napisal »Slov. Narod« 13. februarja priobčil uvodnik, kjer nekako s splošnega vidika presoja samomor in ga po pravici definira, češ, »da je samomor vedno znak individualne slabosti, pomanjkanja volje in borbenosti.« S psihološkega stališča je dokaj razmotrivan o samomoru, običajni so pač pri ekstremnih čustvenikih. Seveda pa ostane samomor neprepredljivo zlo: so časovne dobe, ko se samomori razpasejo v manj in zdi se mi, da je ravno sedanji čas, čas tolikih nesoglasij, neuravnosti, duševnih revolucij in političnih homatij. Kot nalašč ustvarjen, da človek, ki v svojem mladem idealizmu, v katerem si je sezidal bodočnost jo lepo razplel v soglasja kot so mogoča samo v nadrealnem svetu, obupa, ker čuti in sluti, da ne bo mogel sebe, svojega hotenja spraviti v ravnovesje z vsemi borbami, ki jih rodi čas in gre v smrt. Temu so dostikrat in celo največkrat krive srednje šole, ker ne nudijo človeku prilike, da bi mogel pronikniti učenci v smiselni del realnega življenja in da bi potem sprejemali borbo kot nujen postulat življenja samega. Šola le prevečkrat uvaja učence v sferične svetove, kjer se izgube in za vse drugo se ne zanimajo več. — So pa še drugi vidiki, največkrat socialni. »Slov. Narod« pravi: »Družba (tudi država, op. ir.) bi morala kot taka zastaviti vse sile, da odstrani vse tiste vzroke samomorov, ki so več ali manj socialnega značaja in ki so se pojavili v prvi vrsti kot posledica materijalizacije vsega našega kulturnega življenja. Socialni čut je izginil, sebičnost se je razpasla in borba za obstanek je vedno težja. Kjer pa ni socialnega čuta, so intelektualno šibkejši izročeni na milost in neomilost močnejšim. Odvisnost truda od kapitala se je neverjetno poosttrila, eksistenca ljudi, ki morajo prodajati svoje fizično in duševno delo, je vedno bolj ogrožena in zato se ni čuditi, da se število samomorov množi.« Država sama se pa za dijaštvo absolutno premalo briga: dijaštvo, in najboljšje dijaštvo, je bilo grupirano vedno iz nižjih slojev, in vsa naša inteligenca je zrasla v bedi in lakoti, danes mogoče v hujši, kot nekdaj. Kdor pozna dijaško življenje, potem se mora ob samomori nehoti obsojati državne funkcionarje, ki zanemarjajo socialno vprašanje dijaštva.

Statistika žrtev v železniški službi. V območju zagrebške železniške direkcije je bilo v letu 1922. 11 mrtvih, 11 težko in 39 lahko ranjenih železničarjev v službi. Leta 1923 20 mrtvih, 16 težko in 40 lahko ranjenih, leta 1924 14 mrtvih, 20 težko in 55 lahko ranjenih železničarjev. Vsekakor so žrtve zelo obsežne, poklic železničarjev je težak, pa vendar tako slabo plačan.

Nova delavska skupina. Skupini delavcev in intelektualcev, ki je — kot znano — pred Božičem kolektivno izstopila iz Neodvisne delavske stranke, ker je prišla v oster spor tako s politiko in taktiko tako tudi z metodami dela te stranke; se je priključilo pozneje mnogo delavstva. Sedaj se je skupina organizirala in nastopa pod imenom: »Socialistična delavska skupina.« Uje-

dinjenje«. Napram drugim delavskim strankam ter skupinam je popolnoma neodvisna in glavni njen cilj je propaganda in delo za integralno ujedinjenje delavskega razreda. V tajništvo nove skupine, ki bo vršilo propagandno delo skupine, so izbrani: Života Milojkovič, Stojan Stanković, Žika Cvetković, Dragutin Bukvič in Lazar Petrovič. Njeno glasilo je za enkrat Radničko Jedinštvo, neodvisen delavski list v Beogradu, ki prinaša tudi njena pravila. O stvari še izpregovorimo.

Ljubljanske ulice so blatne in deževne, no, pa ulice imajo vsaj urejene kanale, da se voda vsaj zasilno odteka. Magistrat bi tudi moral poskrbeti za stranske ulice, kjer je blata na kupe in kjer so kanali zamašeni. Zlasti bi pa že lahko popravil pot na Grad, takozvano po »Stengeah«. Tam je kanal odprt in voda tira blato po stopnicah nizdol z vsa silo; mnogo prebivalcev na Rebrni in na Osojah je primorano posluževati se te poti, zato je nujno potrebno, da se magistrat usmili tudi te poti.

Ljubljanski velsejem. Stalna higijenska razstava pri Ljubljanskem velesejmu bo otvorjena še tekom meseca marca t. l.

Nečloveška mati. V bližini Čačka so pravkar našli moško truplo brez glave, rok in nog. Dognali so, da je bil to ugleden kmet Jovo Kovačević. V vojni se je privadil pijače in radi tega so bili družinski prepri precej običajni. Zadnjič se je zopet opijal in njega lastna mati ga je ubila s sekuro. Z njegovo ženo sta mu skupno potem še odrezali glavo, roke in noge, ter vse odnesli v gozd. Odvedli so obe v zapor.

Na tramvaju v Zagrebu je bil okraden mehanik Ludvik Škof. Pri artiljerijski vojašnici je izstopil in šele čez čas hotel pogledati v denarnico, kjer je imel 8000 Din, šofersko legitimacijo in več drugih dokumentov. Izmakniti mu je moral kdo v gneči na tramvajskem vozu.

Dvojni samomor v Zagrebškem hotelu. Predčerašnjem proti jutru je trkal na vrata hotelske sobe detektiv in iz sobe se je oglasil moški glas. Rekel je, da ima ključ sobarica. Šel je torej k sobarici, pa tudi ta ga ni imela. Končno je detektiv vrata nasilno odprl. V krvi na postelji je ležalo mlado lepo dekle, že mrtvo, poleg nje pa v nezavesti ves okrvavljen, z več ranami v prsa, mlad moški. Dekle je Slovenka Ljubica Brimovec iz St. Ruperta, moški pa Beograjec Žika Zarič. Iz pisma, ki jih je pustil Zarič na nočni omarici so doznali, da sta se ljubimca sporazumno odločila za samomor, to pa zato, ker je Zaričeva mati, jako bogata, ni privolila sinu v zakon z Ljubico, ker je katolikinja. To je Zarič tako pretreslo, da se je odločil za samomor in napisal že, oporoko, kjer je zapustil izvoljenki 30.000 Din. Ko je o nameri samomora povedal pri sestanku v Zagrebu dekletu, ga je zaprosilo, naj umori najprej njo in potem sebe. Z ostrim bodalom je potem v hotelu zabodel svojo ljubico, se potem sam večkrat zabodel v prsa, pa ni mogel zadeti v srce. Njo so prepeljali v mrtvašnico, njega pa v bolnico. Ni pa upanja, da bi ga izlečili.

Usodna pozabljenost. Trgovec Ivan Zumer iz Čerknice je pozabil na glavni pošti svojo listnico. Čez čas se je šele spomnil nanjo in ko jo je šel iskat, je že ni bilo več. V listnici je bilo 6000 Din.

Nasedel je premetenemu sleparju kmet Jurij Horvat iz Žužemberka. Peljal se je v Zagreb, da pri ameriškem konzulatu uredi potni list svoje hčerke, ki namerava v Ameriko. Na stopnišču se mu je predstavil mlad moški, češ, da je konzularni uradnik in da bo stvar že uredil, kajti konzula še ni v pisarni! Kmet mu je zaupal in mu izročil vse dokumente in pristojbino 10 dolarjev. Seveda je potem izginil in kmet je ostal brez vsega.

U nevarnosti?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a VII

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste verovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so pomarejene.

Šport.

Pomen športa. Gojenje športa je za sleherni narod ogromne vrednosti, seveda, če se šport goji pravilno ter se ne zlorablja kot sredstvo za dosego nečistih namenov. Kdor pravilno pojmuje vzgojo telesa, ve, da nosi zdravje posameznega državljana letno velike vsote. Če bi se n. pr. pri nas pričelo z gojenjem športa v velikem obsegu, tedaj bi se prihranilo veliko milijonov samo na alkoholu, in kar je glavno, koliko ljudi bi se ohranilo ne samo telesno, temveč tudi duševno zdrave. Na Finskem si ljudstvo ob nedeljah in praznikih preganja čas s tem, da prireja tekmovanja med posameznimi vami in sili. Pri njih se začne že v zgodnji mladosti športno vežbanje, ljudstvo se s tem utrjuje, zabava ter prihrani sebi in državi velike izdatke za bolniške-alkoholiste in druge. Pri nas na Kranjskem se izda za alkoholne pijače nad 15 milijonov letno. Koliko stanovanj bi se za ta denar dalo sezidati in koliko bolnikov manj bi bilo! O družinskih tragedijah, ki jih ustvarja alkohol, naj ne govorimo. Šport je socialno dobro in kdor ga propagira, ta koristi sebi in bližnjim. Šport, telesno utrjuje, daje energijo in večjo odpornost, kar je posebno za delavski rod ogromnega pomena. Države, ki imajo smisel in socialni čut za dobrobit svojih državljanov, znajo ceniti športni pomen ter izdajajo velike denarne podpore; mestne občine pripomorejo dvigu, razmahu in progresu športa s tem, da dajo na razpolago prostore, igrišča, kar je prepotrebno za vežbanje na prostem zdravem zraku. Kako pa podpira naša država in ljubljanska občina športno gibanje?

Prvenstvo Francije na 100 km. Športna komisija francoske kolesarske federacije je proglasila prvakom Francije za leto 1925 za cestno progo od 100 km Ahila Souchora, ki je prevozil progo v času od 2:55:05 in eno petino, kar odgovarja povprečno brzini 34.113,6 km na uro.

Leta 1922 je prevozil isto progo Jean Brunier v času od 3:01:53 in ena petina, l. 1923 Franc Pelissier v času 2 uri 56:26 in tri petine, l. 1924 isti vozač v 2 urah 57:18 in štiri petine, a leta 1925 je rabil Pelissier 2 uri 57:55 in dve petini.

Kakor je razvidno iz gornjih rezultatov, zaostajajo časi naših kolesarjev-amaterjev le malo za francoskimi profesionalci.

Lahkoatletični uspehi naših finskih so-drugov-športnikov. Prošlo poletje so finski delavski športniki dosegli sledeče lahkoatletične najvišje rezultate: Tek na 200 m: Etholen 22, 5; 800 m: Borg 1.55, 6; 5000 m: Jokela 14.54, 9; 25 km: Rütö 1.25.54, 9; 400 m tek čez zapreke: Mattila 55, 9; štafeta 4 × 100 m: Kullervo 44; štafeta 4 × 400 m: Kullervo 3.30, 6; 5 × 1000 m: Jyry 14.41, 7; 4 × 1500 m: Jyry 17.14; skok v daljavo: Etholen 6.96 m; skok v višino: Etholen 1.85 m; skok v daljavo brez zaleta:

Vuorenppä 3.24 m; troskok brez zaleta: Vuorenppä 9.68; met krogle: Korpi 13.66 m.

Češkoslovaška delavska zveza je priredila 23. in 24. januarja v Dusendorfu svoja zimsko športna tekmovanja. Udeležba je bila velika, 4. in 7. okrožje je poslalo 180 udeležencev, zapadna Češka 20 tekmovalcev, precej udeležencev je bilo tudi iz Nemčije, Avstrije in Finske.

Samostojen avstrijski delavski nogomet. Dosedanji poizkusi avstrijske delavske nogometne odvrniti od meščanske zveze, so bili brezuspešni. Najnovejši poizkus omogočiti nogometu vstop v avstrijsko delavsko športno gibanje pa obstoja v tem, da se namestava nogomet priključiti telovadnim igram. Ako se bo ta vrsta športa vživela in bi zahtevala svobodne poti, bi se mogla ločitev izvršiti vsak čas. Končna odločitev v tem vprašanju je pridržana konferenci dunajskega igralnega odbora, ki se bo vršila 10. febr. Ako bo predlog sprejet, bi se že spomladi lahko začele skupinske igre v nogometu. — Jak.

Prekmurske vesti.

Murska Sobota. V zadnji številki „Novin“ objavlja g. poslanec Klekl odgovor ministra socialne politike glede ukinitve Državne borze dela. Minister pravi, da mu je sicer strašno žal, da so mu bili tozadevni krediti črtani, da pa za enkrat ne more v pogledu ohranitve socialnih ustanov ničesar narediti. Zato priporoča, naj prevzamejo nalogo posredovanja dela brezposelnim — občine, katerim bo ministrstvo, v kolikor bo razpolagalo s kreditom, jako rado pomagalo. Ta jako se pa v istem odstavku takoj spremeni v „za zdaj je to popolnoma nemogoče.“ Ker bo oni „za zdaj“ ostal večer, bodo prekmurski delavci ostali brez vsake pomoči in zaščite. Pa pravijo, da socialna politika v naši državi ni moderna...

Stavbeno gibanje v našem mestu je stopilo iz mrtve točke, kar je z ozirom na stanovanjsko bedo za pozdravljati. V Šolski ulici, na parceli, ki je bila last gospoda Benka, bodo zidali hiše trgovca Peterka, notar Koder in drugi. Ako bi država imela malo več skrbi za rešitev stanovanjske krize in postavila za razne urade večje poslopje, bi pomanjkanja stanovanj v Murski Soboti ne bilo.

Kanalizacija, ali bolje rečeno grabni, ki dišijo mestne ulice, so pod vsako kritiko. Posebno Aleksandrova cesta nudi žalostno sliko nemarnosti v pogledu snage in higijene. Iz dvorišč se steka v občestne kanale gnojnice, ki teče dalje po Kolodvorski ulici proti kolodvoru, kakor da bi nalašč hoteli pokazati tujcem, ki k nam prihajajo, da smo na kolonjski vodi — pardon — smrdljivi kloaki, precej bogati. Skrajni čas je, da ob-

lasti stvar malo ogledajo ter prisilijo lastnike dotičnih dvorišč, naj speljejo odtok gnojnice kamor ista spada, ne pa na glavno cesto v mestu.

Tekma v brzini. Neki kmet iz Hodoža se je hotel peljati s „Prekmur-ekspresom“ v Mursko Sobotu. Na postaji pa je zvedel, da je brzina tega ekspresa reducirana na poljevo ekspresnino. Pa je stavil s strojevodjem, da pride prej peš v Mursko Sobotu, kakor naš slavn — Rück-Zug. In res je kmet, ki ni ravno kratkih nog, primahal v Mursko Sobotu pol ure pred vlakom, jo mahnil k Černjaviču in tam spil liter vina na račun dobljene stave, pol litra pa na zdravje tistih, ki bi morali skrbeti, da se proga Murska Sobot-Hodož spravi v red, da bo vlak vozil tako, kakor se šika in da se bodo kosti in življenje potnikov bolj na varnem vozile.

Iz Gorenjske.

Kranj. Pravijo, da je Kranj kranjska demokratska trdnjava. Res, da pri nas vlada absolutizem demokratske gospode, toda vsaj pri mestnem gospodarstvu si je ta gospoda ustvarila precej slabo izpričevalo. Ceste so zanemarjene, meščane stiska vedno večja mestna davščina. Po demokratskih časopisih se Kranj hvalisa in hvalisa, in se povečuje demokratska ideja in demokratsko gospodarstvo kot edino izveličavno. Kranjčani pa počasi uvidevajo, da ni vse tako, kot bi moralo biti in sčasoma spoznavajo, da so preveč prostodušno verovali demokratskim prerokbam in lažem. Naraščajo že nesoglasja, nesoglasja v skupine in ravno socialistična skupina je precej močna in popolnoma enotna delovno in miselno. V borbi za Delavsko zbornico so v Kranju „odločujoči“ demokrati napenjali vse sile, da bi s terorjem in namigavanjem demokratskim kandidatom pripomogli do več glasov. Pa kljub terorju, je delavstvo že tolikanj daleč izprevidelo, da demokrati niso njegovi odrešeniki. Dobro vedo, da so demokratom delavski interesi deseta briga. Dobro vedo, da je rešitev v njih samih, v njihovih močnih organizacijah, da je njihov odrešenik socializem. Saj je tudi naravno, da demokrati za delavstvo ne znajo in tudi nečejo imeti dolžnega upoštevanja. Ker kdor ni bil nikdar lačen, ne ve kaj je lakota, kdor ni delal,

ne pozna bolečin žuljev in kdor ni trpel krivice, ne ve kaj je krivica. Mi vse to vemo. Zato pa vkup, vkup v našo organizacijo delavci, da tudi za nas zaživi Mesija-Odrešenik, svoboda in enakopravnost.

Iz Škofje Loke. Po vojni je Škofja Loka precej čedno cvetela, zlasti lesna industrija in lesna trgovina je donajala mestu in okolici lepe svote. Na stotine okoličanov voznikov in delavcev se je moglo ob njej še dokaj lepo preživljati. Seveda je bilo delavstvo že takrat zapostavljeno, zlasti v žagah. Sedaj pa, ko doživlja tudi Škofja Loka gospodarsko krizo in je že par starih podjetij zmrznilo, ko si okolica še ni mogla zaceliti ran iz za povodni, gospodarsko in družabno življenje obobužava. Brezposelnost se širi, delodajalci delavstvo odpuščajo, kar jih pridržuje, so navezani na vse gospodarjeve pogoje. Demokratska in klerikalna gospoda, ki se absolutno lasti mestnega gospodarstva ima seveda malo smisla za delavsko mizerijo, ki gloje delavce in delavske družine. Ta gospoda stalno misli, da mora v njihov rog trobiti vse, prešerno gledajo na nižje mase, ki se ne morejo ponašati z bogastvom in obsežnimi dvorišči; kadar so pa volitve, takrat pa precej ponižno capljajo za delavci klerikalni in demokratski močniki za delavskimi glasovi, obetajo vse mogoče, nam zidajo gradove... Mnogo delavcev je dosedaj nasledilo tem prerokom. Toda sedaj počasi izpregledujejo. Tudi pri nas se gibljemo, ker vemo, da le v socialni združitvi delavstva je naša moč in naša rešitev. Pokazalo se je že pri volitvah v Delavsko zbornico.

Ptuj.

Občni zbor. Delavsko pevsko društvo »Naprej« v Ptuj sklicuje svoj 6. redni občni zbor v torek, dne 23. februarja, točno ob 8. uri zvečer, v prostorih »Glasbene Matice« v Ptuj. Pred občnim zborom se bodo sprejemali novi redni in podporni člani.

Dolžnost vseh rednih in podpornih članov je, da se občnega zbora sigurno udeležijo. Vpisnina za redne člane znaša Din 3.— mesečno, članarina Din 5.— Za podperne člane vpisnina Din 2.— mesečno članarina Din 3.— Podpirajte naše pevsko društvo.

V Ljubljani, na Tržaški cesti

Širite Del. Politiko!

Gospodična

išče malo mesečno sobo v bližini Tržaške ceste. Vpraša se v upravi „Del. Politike“.

Čevlje

na obroke proti jamstvu dobite pri t. M. Trebar, Ljubljana, sv. Petra cesta 6.

KRUH
iz Prve delavske pekarnice v
Ljubljani je
najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodalnici!

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI
Aleksandrova cesta
je centralni denarni zavod delavskih in kmetskih zadrug Slovenije

Obreštuje naloženi denar zelo ugodno in po dogovoru.
Izvršuje vestno in kulantno vse posle, ki spadajo v bančno stroko. **Izvršuje** nakazila v tuzemstvo in v inozemstvo.

Kupuje in prodaja devize, valute in vrednostne papirje. **Izdaja uverenja** za izvoz blaga. **Prodaja srečke državne loterije** i. t. d. i. t. d.

Brzjavni naslov: Zadrubanka, Ljubljana. — Telefon štev. 367.